Anul III. Budapesta 30 Maiŭ 1904. Nr. 22

Abonamentul:
1 an: ... ... 4 cor.
½ an: ... ... 2 cor.
¼ an: ... ... 1 cor.

Numerul telefonuluĭ 59—21.

VOINȚA POPORULUI

Redacția și administrația:
Szabad Szó
BUDAPESTA,
VII., István-ut 67.

Numerul telefonuluĭ 59—21.

Organul partiduluĭ socialdemocrat reorganisat din Ungaria. Foaie pentru poporul muncitor Român.

Redactor prim: **V. MEZŐFI.** — Redactor resp.: **D. Cienadi.**

Rosaliile.

Pentru lumea crestină sĕrbătoarea cea maĭ însuflețitoare este sĕrbătoarea Rosaliilor. Pe unde a străbătut cuvêntul mântuitor al lumeĭ: în turnul bisericilor glas de clopot vestesc în această zi, că ideaia, care a învins pe Golgota, nu a murit, trăeste și va trăi până la veacul lumiĭ.

După învĕțăturile Nouluĭ-Testament al lumiĭ Mântuitor îmbrăcat în haina măririĭ ridicutu s'a la ceriuiĭ și pe apostoliĭ cuprinsu-ia mare întristare și erau aproape să-și peardă nădejdea, când Mântuitorul lumiĭ trimisu-lea în chip de pară de foc pe Duchul Sânt.

O putere și încurajare nemaĭ pomenită a cuprins inimile învĕțăceilor, carĭ s'au împrăștiat pe rotogolul pămĕntuluĭ ca să propovăduiască cuvîntul Domnuluĭ. Și crucea, care a fost semnul dejosiriĭ până acum, deodată este simbolul de gloriă al omeniriĭ și învingătoare percurge lumea întreagă. Așa dară Rosaliile sunt sĕrbătoarea dragostiĭ.

Doară pentru că e sĕrbătoarea dragostiĭ, de aceea învie natura și umple câmpul și poienile cu floriĭ. Că doară dragostea și floarea sunt dulce suroriĭ. Pe unde ne întoarcem privirile, prin tot locul dăm de florĭ mirositoare.

Așa a fost cândva sĕrbătoarea dragostiĭ, însă acum vremea s'au schimbat s'au oameniĭ, nu se stie, ci știm una, că viața e grea, nĕcazurile curg cu grămada și greutățile zileĭ și de traiu ne încungiură ca un zid de al Chinezilor.

Insă nicĭ lumea, nicĭ oameniĭ nu stau pe loc ci toate și toțĭ ne mișcăm. Așa și între oamenĭ s'au aflat de aceia, carĭ să propovăduiască învĕțăturĭ nouĕ pentru luminarea bietuluĭ popor, cu ajutorul acestor ideĭ să învingem din nou la Golgota și aceasta ideia este social-democrația, crucea în care vom învinge este organul nostru al partiduluĭ social-democrat reorganizat **Voința Poporuluĭ, Szabad Szó** și **Slobodnuo Slovo**.

Ideile ce se rĕspândesc prin aceste treĭ organe a le partiduluĭ trăesc până în veacu veaculuĭ și nu vor pieri după fața pămĕntuluĭ, ci trăi-vor și odată își vor sĕrbătorĭ învingerea deplină, când precum scris este în Sânta Scriptură: **Un popor și un păstor va fi.**

Eată dar programul partiduluĭ nostrŭ socialdemocrat reorganizat în cuvîntele ieșite din gura Mântuitoruluĭ lumiĭ, al domnuluĭ nostru Jisus Cristos.

Insă ca vremea aceasta să vină cât de curênd, trebue ca să vĕ grăbiți cu toțiĭ sub steagul nostru și crucea voastră a tutuora să fie:

Voința Poporuluĭ.

Budgetul și creditul nostru de rĕzboiŭ.

Comisiunea budgetară a delegațiuneĭ austriace a început discuțiunea aicĭ în Budapesta asupra proectuluĭ de budget extra-ordinar al răsboiuluĭ și a credituluĭ de 88 milioane coroane.

Ministrul comun de rĕzboiŭ, feldmareșalul de Pitreich a dat explicațiunĭ, în parte cofidențiale, asupra marilor credite cerute pentru armată și marină, carĭ vor servĭ numaĭ de a grăbi cu complectarea nouluĭ armament de artilerie, precum și pentru construcțiunea și armarea vaselor floteĭ, ținîndu-se seamă de progresele tecniceĭ militare.

Ministrul rĕzboiuluĭ a adaogat apoĭ că creditele cerute nu-s de loc în legătură cu situația politică. Opinia publică a putut, din declarațiunile conteluĭ Goluchowski, să-și facă convingerea asigurătoare că nu s'ar intra în rĕzboiŭ de cât dacă împrejurările din afară ar necesita.

Fie-care ministru de rĕzboiŭ trebue să aibă grijă ca armata să fie pregătită la vreme pentru orĭ ce eventualitate.

Se afirmă că în partea din discursul ministruluĭ de rĕzboiŭ rostită în mod confidențial, el a declarat că creditul extraordinar pe care-l cere e necesar în urma experiențelor facute până acum cu prilejul rĕzboiuluĭ ruso-japonez, precum și pentru eventualitatea unor evenimente rĕzboinice în Balcanĭ.

Ministrul de rĕzboiu 'și-a motivat astăzĭ cererile extraordinare de fondurĭ pentru budgetul ar-

mateĭ și al marineĭ invocînd argumente de ordin technic în cazul unuĭ eventual de războiŭ.

El a observat însă că conducătoriĭ armateĭ sînt de părere ca și toată lumea, ca Austro-Ungaria să intre într'un războiŭ numaĭ când ar fi silită la aceasta.

Ministrul de războiŭ a maĭ adăugat că nu trebue să se uite cĕ o mulțime de chestiunĭ interesante cer astăzĭ o soluțiune urgentă, frămintînd toate țările și că, chiar dacă cercurile conducătoare își daŭ toată osteneala ca să intervină în caz de diferende spre a menține pacea, totușĭ trebue să se conteze cu ușoara inflamacilitate a opinieĭ publice.

Comisiunea budgetară a delegațiuneĭ austriace a adoptat budgetul extraordinar al războiuluĭ și a amînat votarea cîtor-va capitole carĭ sînt în legătură cu noul credit de 88 milioane coroane, până cînd ministrul de finanțe austriac va da explicațiunĭ asupra mijloacelor pentru acoperirea acestuĭ credit.

Ceĭ maĭ mulțĭ oratorĭ aŭ exprimat uimirea lor penibilă nu numaĭ asupra țifreĭ nouelor credite cerute, dar si asupra procedureĭ guvernuluĭ de a depune cererea de credite fără ca parlamentul și opinia publică să fie pregătite.

Pentru plătitoriĭ de porție.

Peste câteva zile se întărește din partea regeluĭ nostru legea prin care se orêndueste încassarea contribuțieĭ și a tot felul de darĭ. Ministru președinte a făgăduit că va afla un mod oare-care pentru ușurarea moduluĭ și chipuluĭ de-a plătip orția. Ear ministrul de finanțe a și spus că acel mod va fi următorul:

Restanța de dare din pătrarul al doilea, al treilea și al pătrulea din anul 1903, precum și restanța de porție din pătrarul întâiu din acest al 1904 an se poate plăti și în rate maĭ multe, aceasta îngăduea!ă ministrul o va da fie-căruĭ contribuent, care în această privință e va adresa către autorităţĭ. **Cămată** nu vor plăti pentru aceasta întărziere.

Așadar plătitoriĭ de dare au drept ca să ceară termen de-a și plăti dările. Rugările de atare natură sunt scutite de timbre (ștemple) ba se pot face chiar și nĕmaĭ cu vorba.

Termenul de plată și îngăduelile cerute le fac și dau autoritățile administrative și plătitorul are drept ca să plătească darea în maĭ multe rêndurĭ! Camătă de întârziere nu se plătește pe acea vreme cât a ținut starea afară-delege a țăriĭ. Așa dar să fie tot însul băgător de seamă, ca să nu poftească scutirea de camătă și pe acel timp și pentru actfel de darĭ carĭ nu sunt scutite de camătă, că prin aceasta numaĭ cale și cheltuelĭ zăd rnice își vor face. Cine poate, grabească, că să nu vină executorul pe cap.

Scrisorĭ de la frațĭ.

Isprava unuĭ dăscălaș. Din Almaș de la organul nostru primim o scrisoare tare tristă din care ne-am încredințat, că aceia, carĭ sunt pușĭ pentru luminarea poporuluĭ, sunt tiraniĭ luĭ. Vedem din aceasta scrisoare, că mama păduriĭ a făcut ce a făcut și pe un omuleț cu numele Niculae Boșcaĭ l-a pus de cantor și învĕțător în comuna Bodeștĭ. Acest peda-**goangă**-național s'a purtat la început cum se cade, însă după ce s'a încălzit și s'a încărăbat după spinarea bietuluĭ popor — până ce poporul a sărăcit — ear dăscălutul nostru după ce șĭ-a strêns avere a început să deie cu picioru — în dreptul poporuluĭ. Aşa maĭ deunazĭ notariul cercual l a îmbiat să facă conscrierea bărbaților de la 20 de anĭ în sus din satul Bodeștĭ. Dascălutul nostru a zis, că el este naționaliște și ca atare nu face serviciĭ guvernuluĭ ungurese, care apasă pe Românĭ. Notariul cercual se vede că șĭ-a cunoscut omul și i-a spus că pentru conscriere plătește guvernu bine și atuncĭ naționaliștea șĭ-a uĭtat vorba și s'a început lucrul. Bine înteles, că bieţiĭ oamenĭ din Bodeștĭ au bĕut zama conscriereĭ, pentru că nu s'au încrezut în dăscălutul lor și mulțĭ temêndu-se că va scrie la porție s'au dus de acasă.

Și ce a făcut dăscă utul?! Nu știțĭ?! Oare l-a părît pe bieţiĭ Românașĭ și astfel judecătoria regească a pedepsit pe Juon, F., Militon R., Gligor M., Iuon M., Rosalim T., Vasile N., Nica P., Vasile F., Vasile B., Milian R., Juon B., Vasile B., Macsim R. **câte 40 coroane** pedeapsă în banĭ.

Bine înțeles, că judecătorul de la biráime a vĕzut meteahna dăscălutuluĭ naționaliște și a învĕțat de oamenĭ că trebue apelată judecata la iștanța doua. Și noĭ le-am dat învĕțătură prietinilor nostri, că ce se facă.

Luĭ Niculae Boșcaĭ îĭ zicem: Dascăle, dascăle păzește-te de pedeapsa luĭ Dumnezeu, care poate întârzia, însă cu de a bună seama te ajunge, că multe pecate facĭ față de aceĭ bieţĭ oamenĭ, carĭ cu truda feţeĭ lor îțĭ câștigă pânea de toate zilele.

Notarășu din Batta. Om faină cum îĭ notarășu din Batta, el nu de aceea a ajuns notarăș în marea comună Batta ca să lucre, ci să fie domn...utul..ut vorba aia din Bănat. Așa dumnealuĭ domnul nutarăș s'a gândit una și bună — precum ni-se scrie din Batta — cheamă oameniĭ la cancelarie și în loc să le facă contracte, face și subscrie cu eĭ declarație că să lapădă de social-democrație și că numaĭ abonează foaia **Voința Poporuluĭ** și că eĭ se vor ținea de acum înainte de partidul guvernamental.

Faină om domnul notarăș, nu-ĭ vorbă, numaĭ să-ĭ fie de hac treaba dumnealuĭ.

Măria Sa fibirăul din Têrnova. Ni-se scrie din partea organuluĭ nostru din Ternova, că notarășul comunal să-ĭ facă pe placul stăpânuluĭ sĕu, fibirăuluĭ, i-a făcut pe baniĭ comunalĭ un vas, cu care să se ude toltiș:, adică drumul dinaintea caseĭ fibirăuluĭ. Se vede, că fibirău a uĭtat, când era prin Halmagiu însă acolo nu-ĭ trebuia bute ca să și ude locul dinain-

caseĭ. Azĭ mâne va cere palat cu 3 rêndurĭ 10,000 de holde de pămênt. Oare daĭ va nota-ul?!

De pe câmpul de luptă.

Rĕsboiul ruso-japonez.

Chineziĭ amenințătorĭ.-Vremea în Manciuria

Londra. Depeșe din Charbin:

Chineziĭ de acĭ au devenit foarte amenințătorĭ. — Timpul a fost până acum doua zile căl-ros și uscat. Acuma însă plouă în Manciuria și ursul de la Niușvang până la Mukden, pe șosele nsformate în imense bălțĭ noroioase și pe cîmpi-umede, precum și bivuacarea trupelor este foarte icil.

Ofițerĭ japonezĭ executațĭ.

Londra. La Charbin au fost executațĭ ofițeriĭ ponezĭ Iukoka și Oku pentru că au incercat să unce in aer un pod.

Generalisimul Kuropatkin a ordonat ca eĭ să împușcațĭ, iar nu spînzurațĭ.

Inainte de a se începe executarea lor, cel maĭ ăr dintre ofițerĭ se rugă din toate puterile ca să i-ĭ se lege ochiĭ.

Cel maĭ în vîrsta plîngea.

Ajutor partiduluĭ.

Următoriĭ frațĭ au trimis ajutor partiduluĭ ostru social-democrat din Unguria și anume ntru fondul de alegerĭ G. István 0.20, K. András 10 din Forrai-Nagy-Iratos, B. Sándor 0.80 din oska, N. Imre 1.00 și F. János 1.00 din Dugo lo, organul din Szapárliget 6.00 și un frate din oslavino 0.80 filerĭ.

Noutățĭ.

Intîlnirea regeluĭ Petru cu prin-ul Ferdinand al Bulgarieĭ. — Regele etru a sosit aci cu cîte-va minute innainte pentru aștepta pe prințul Ferdinand la Niș.

La sosire ceĭ doĭ Suveranĭ s'aŭ salutat fără se îmbrățișa, ceea ce a făcut o impresie neplă-ută in asistență, totușĭ suveraniĭ și-aŭ zis tu.

După ce suitele aŭ fost prezentate suveraniĭ plecat la prefectură.

La dejun regele Petru a zis; Sînt fericit să lut pe pămîntul sirbesc pe reprezentantul popo-luĭ frate. Beaŭ în sănătatea Bulgarieĭ și a di-astieĭ sale.

Prințul Ferdinand a răspuns că e mișcat de imirea ce i se face și mulțumește regeluĭ pentru vintele ce i s'aŭ adresat.

Prințul a băut în sănătatea regeluĭ, dorindu-ĭ viață lungă, în aceea a dinastieĭ și a poporuluĭ frate.

Situația evreilor în Rusia, Cu privire la ordonanța luĭ Plehwe relativă la suspendarea expulzăreĭ evreilor din acele localitățĭ unde nu se tolereaza șederea lor guvernatorul general din Moscova a întrebat pe marele duce Sergiu dacă suspendarea expulzărilor de evreĭ ordonată de el se rapoartă și la orașul Moscova, unde șederea evreilor n'a fost tolerată de împăratul Alexandru III.

La aceasta întrebare a sosit după cum anunță „Osswobosdenje“ următorul răspuns caracteristic el luĭ Plehwe:

In chestia încetăreĭ momentane a expulzăreĭ evreilor am onoare a anunța alteteĭ voastre imperiale că această măsură trebue să fie executată în guvernămîntul dv. general numaĭ în măsura în care aceasta se poate tolera pe baza rapoartelor carĭ sosesc alteteĭ voastre și șefuluĭ polițieĭ din Moscova.

In urma acestuĭ răspuns expulpulzările de evreĭ aŭ și început în Moscova.

Escursiune sîrba la Pesta. Un mare număr de comercianțĭ din Serbia vor face în zilele de Rusaliĭ o escursiune la Budapesta.

Aci li se va face o primire solemnă de către miniștriĭ Tisza, Hieronymi și Talian și primarul Pesteĭ.

O reprezentație de gală va avea loc la operă în onoarea oaspeților, cu care ocaziune se va înfățișa o alegorie reprezentînd unirea Ungarieĭ cu Serbia. Faină lucru, nu-ĭ vorbă.

Funcționar lotru. O depeșă din Neutra anunța că un funcționar superior al administrațieĭ domeniilor Sasvár, anume Ernst Kaiser, a dispărut împreună cu întreaga sa familie, după ce a comis marĭ furăturĭ în paguba caseĭ domeniilor.

S'a ordonat urmărirea luĭ Kaiser.

ADUNARI.

Congres la Mohol în Bacĭca. In Dumineca trecută maĭ multe comune din comitatul Bacĭca s'au adunat la congres în orașul Mohol. Congresul s'a deschis prin președintele organuluĭ nostru din Mohol și după deschidere a luat cuvêntul un prietin de al nostru din Budapesta și a vorbit poporuluĭ adunat la fața loculuĭ într' un numĕr nemaĭ pomenit de mare despre ideile mântuitoare ale social-democrațieĭ, despre lumina lățită între popor de vorbitorul trimis anume din Budapesta într' adevĕr mare lipsă a fost, pentru că poporul acolo tare înapoiat este și fibirăul fiind de față, când a trecut vorbitorul la starea preoților cătălicĭ, carĭ se îngrașă tare mult pe spinarea credincioșilor, îndată a zis către vorbitor, că dacă maĭ vorbește despre preoțiĭ cătălicĭ, îndată împraștie adunarea. Luminarea poporuluĭ merge acolo cu greŭ, unde fibirăul și preotul cătălic sunt păiași așa tare bunĭ.

Congresul a hotărît s'a înceapă cu organizarea tuturor comunelor din bogatul comitat Bacĭca și

că organizarea să treacă și la comunele cele sêrbeștĭ, totodată s'a ales o comisiune, care să se pună în lĕgătură cu comitetul executiv al partiduluĭ socialdemocrat reorganizat ca de la toamaă încolo să se redacteze și în limba sêrbească o foaia de al partiduluĭ nostru.

De altfel congresul s'a sfêrșit în pace și cea maĭ bună rênduială.

Consfătuire în Macea. Macea tot Macea remane, acolo este cuibul socialdemocrațieĭ din frumosul comitat al Araduluĭ, Primim știre, că în Macea frațiĭ și prietiniĭ nostri de câte-orĭ li-se dă ocasiune îp totdeuna se grăbesc întru luminarea poporuluĭ, așa spre pildă nu de mult președintele I l i e P, cu V a s i l e M. și J o a n L. notar și casinar de acolo au luminat poporul asupra stăriĭ de azĭ a lucrurilor și întêmplărilor din comună, țară și lumea întreagă.

Se trăițĭ bravĭ anteluptătorĭ aĭ socialdemocrațieĭ.

Adunare poporală în Nyir-Béltek. Frațiĭ nostri din comuna Nyir Beltek tare frumoasă adunare poporală au ținut, la care au luat parte aproape intregul sat, nu numaĭ frațiĭ nostri. Vorbitorul a fost un prietin pe al nostru de aicĭ din Budapesta, care în cuvinte tare mișcătoare a vorbit despre starea poporuluĭ, luminându-ĭ totodată și despre ideile mântuitoare ale socialdemocrațieĭ.

Consfătuire în comuna Pádé. Fiindcă mulți dintre fibiraie nu îngaduesc poporul să țină adunărĭ poporalê, partidul nostru a hotărît ca să țină consfătuirĭ. așa consfătuire s'a ținut în Dumineca trecută și la P á d é, unde un frate de al nostru a desvoltat țăria social-democrațieĭ și organul nostru de acolo a hotărît, că luptă îndoită vor desvolta pentru lățira ideilor social-democratice și pentru întărirea partiduluĭ social-democrat.

Poșta Administrațiuneĭ

Nica T. în Fenlac. Foaia ți-se va trimite și pentru maĭ departe, precum aĭ cerut.

Timbre pentru rĕspuns Rugăm pe toțĭ aceĭ frațĭ și prietinĭ carĭ ne scriu și doresc vre-un rĕspuns oare-care va să ne trimită timbre, mărcĭ poștale (ștemple), căcĭ partida nu ĭ în stare să rĕspundă tuturor fraților.

Aducem decĭ tuturora la cunoștință, că de azĭ în colo numaĭ acelora le vom rĕspunde, carĭ în scrisorile trimise nouă, pun și timbre.

Sigil. Organele partiduluĭ nostru din fiecarcomună au lipsă de sigil (peciet), cu care să ne tăresc scrisorile ce ni-se trimit. Decĭ fieare organ are trebuință de un atare sigil (peciet.)c Peotru a încunjura cheltuelĭ zădarnice secretariatul partiduluĭ nostru socialdemocrat reorganisat, s'a hotărît să trimită organelor sigile (pecieturĭ) marĭ cu 6 coroane, ear cele micĭ în preț de 5 coroane. Baniĭ se trimit înainte.

Maĭ multor prietinĭ. Ne întrebațĭ că ce-ĭ de făcut? Eată ve rĕspundem: pace fraților și ear pace să fie între voĭ. Cu acest cuvênt: pace vĕ întărițĭ credința voastră în partidul socialdemocrat, în dreptățile luĭ Cristos.

Față de autoritățĭ purtați-ve în pace, că să dațĭ prilej jendarmilor să sar asupra voastră sulița, baioneta și pușca Dar voĭ de aceea închid în inimele voastre și pentru maĭ departe ideia robieĭ, care vi se va aduce prin partidul socialdemocrat reorganizat din Ungaria.

Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.